

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den XXX
K(2011) 4977

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den XXX

om tillgång till ett grundläggande betalkonto

(Text av betydelse för EES)

{SEC(2011) 906} {SEC(2011) 907}

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den XXX

om tillgång till ett grundläggande betalkonto

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292, och av följande skäl:

- (1) Det är nödvändigt att se till att konsumenterna har tillgång till betaltjänster i Europeiska unionen (nedan kallad *unionen*) för att de fullt ut ska kunna utnyttja den inre marknaden och för att denna ska fungera korrekt. För närvarande säkerställs inte tillgången till nödvändiga betaltjänster av betaltjänstleverantörerna och garanteras inte heller av alla medlemsstater inom unionen.
- (2) De nuvarande restriktiva kriterier som betaltjänstleverantörerna tillämpar för att godkänna öppnandet av betalkonton, utöver vad som krävs i lag, kan hindra människor från att fullt ut kunna utnyttja rätten till fri rörlighet för personer inom unionen. Avsaknad av grundläggande bankkonton utestänger dessutom konsumenter från den konventionella marknaden för finansiella tjänster och hämmar därmed deras finansiella och sociala integration, vilket ofta drabbar den mest utsatta delen av befolkningen. Det försvårar också konsumenternas tillgång till nödvändiga varor och tjänster. Det är därför nödvändigt att uppställa principer för tillgången till grundläggande betalkonton. Detta är ett centralt inslag i främjandet av social integration och sammanhållning, i så måtto att konsumenter åtminstone bör kunna utnyttja vissa gemensamma grundläggande betalningstjänster.
- (3) Det är viktigt att se till att principerna för tillgången till grundläggande betalkonton tillämpas enhetligt i hela unionen. För bättre effekt bör emellertid principerna tillämpas så att unionens mångskiftande bankpraxis beaktas.
- (4) I denna rekommendation anges allmänna principer för tillhandahållandet av grundläggande betalkonton inom unionen
- (5) Rekommendationen bör gälla tillsammans med Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden¹. På grundläggande betalkonton bör därför även de regler om överblickbarhet tillämpas som gäller villkor för och information om betalningstjänster.

¹ EUT L 319, 5.12.2007, s. 1.

- (6) Bestämmelserna i denna rekommendation bör inte hindra medlemsstater eller betaltjänstleverantörer från att vidta åtgärder som är rättsligt motiverade utifrån allmän säkerhet och ordning enligt unionslagstiftningen.
- (7) I varje medlemsstat bör inom unionen lagligen bosatta konsumenter ha rätt att öppna och nyttja ett grundläggande betalkonto i den medlemsstaten, på villkor att konsumenten inte redan har ett sådant betalkonto i denna. För att säkerställa största möjliga tillgång till grundläggande betalkonton bör medlemsstaterna se till att konsumenter får tillgång till ett sådant konto, utan hänsyn till ekonomiska omständigheter som arbetslöshet eller personlig konkurs. Rätten till ett grundläggande betalkonto i vilken medlemsstat som helst bör dock beviljas i överensstämmelse med kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism², särskilt i fråga om förfaranden som rör kundens tillbörliga aktsamhet.
- (8) Vidare bör denna rekommendation inte påverka betaltjänstleverantörens skyldighet att i exceptionella fall häva ett avtal om grundläggande betalkonto i enlighet med relevant unionslagstiftning eller nationell lagstiftning, som lagstiftning om penningtvätt och finansiering av terrorism eller förebyggande och utredning av brott.
- (9) När de säkerställer tillgång till grundläggande betalkonton med beaktande av specifika nationella förhållanden bör medlemsstaterna följa principerna om överblickbarhet, icke-diskriminering och proportionalitet när de utser en, flera eller alla betaltjänstleverantörer. De åtgärder som medlemsstaterna då bör vidta får inte leda till snedvridning av konkurrensen mellan betaltjänstleverantörerna och ska baseras på principerna om överblickbarhet, icke-diskriminering och proportionalitet. Samtidigt bör medlemsstaterna offentliggöra rättigheter och skyldigheter för tillhandahållarna av grundläggande betalkonton.
- (10) För att säkerställa överblickbarhet och rättvis behandling och för att konsumenten ska kunna ifrågasätta betaltjänstleverantörens beslut, bör betaltjänstleverantören underrätta konsumenten om skäl och motiv om de vägrar att bevilja ett grundläggande betalkonto.
- (11) I alla medlemsstater bör tillgången till ett basutbud av grundläggande betalningstjänster tryggas. Till grundläggande betalkontons tjänster bör det höra att kunna sätta in och ta ut kontanter från kontot. Konsumenten bör också kunna göra nödvändiga betalningstransaktioner som att ta emot inkomster och bidrag, betala räkningar eller skatter och köpa varor och tjänster, även med autogirering, girering och betalkort. För att säkerställa största möjliga finansiella integration bör sådana tjänster göra det möjligt att köpa varor och tjänster online, om detta är tekniskt möjligt. De bör också ge konsumenten möjlighet att online lägga upp betalningsorder genom betaltjänstleverantörens banksystem, om detta är tekniskt möjligt. Det bör dock inte vara möjligt att utföra betalningsorder, om de leder till ett negativt kontosaldo. Tillgång till kredit bör inte anses som en automatisk del eller rättighet knuten till ett grundläggande betalkonto.

² EUT L 309, 25.11.2005, s. 15.

- (12) Om betaltjänstleverantören avgiftsbelägger konsumenten för öppnandet, nyttjandet och avslutandet av ett konto och för nyttjandet av dess tillhörande tjänster, enligt denna rekommendation, bör den sammanlagda avgiften vara rimlig för konsumenten och vara sådan att konsumenten av specifika nationella hänsyn inte hindras från att öppna ett grundläggande betalkonto och nyttja de tjänster som hör till det. Om konsumenten eventuellt bryter mot något av villkoren i avtalet, bör alla ytterligare avgifter vara rimliga.
- (13) För en enhetlig och effektiv tillämpning av principen om rimlig avgift bör medlemsstaterna fastställa vad en rimlig avgift är, utifrån de vägledande kriterierna i denna rekommendation som bör ses som en helhet.
- (14) För att främja den finansiella integrationen krävs åtgärder för att öka konsumenternas medvetenhet om att det finns grundläggande betalkonton. Både medlemsstater och betaltjänstleverantörer bör ge konsumenterna allmän, klar och begriplig information om sådana kontors basfunktioner och villkoren för att nyttja dem samt vad konsumenten ska göra för att kunna utöva sin rätt att öppna ett grundläggande betalkonto. Konsumenten bör också informeras om att det inte är obligatoriskt att köpa tilläggstjänster för att få tillgång till ett grundläggande betalkonto.
- (15) För att bestämmelserna i denna rekommendation ska kunna följas, krävs behandling av konsumenternas personuppgifter. Denna behandling regleras av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter³, särskilt artiklarna 6, 7, 10, 11, 12 och 17. Syftet är att säkerställa en rättvis och laglig behandling och respekt för den grundläggande rätten till skydd av personuppgifter, särskilt i fråga om allmänna krav på nödvändighet och proportionalitet och den registrerade personens rätt att få tillgång till sina uppgifter eller få felaktiga uppgifter rättade, utplånade eller blockerade. I direktivets artikel 28 föreskrivs det om oberoende myndigheter för uppgiftsskydd som ska övervaka att direktivet efterlevs.
- (16) Konsumenter bör ha tillgång till effektiva klagomåls- och tvistlösningsförfaranden utanför domstol för att lösa tvister som föranses av de principer som anges i denna rekommendation. Där så är lämpligt kan befintliga organ och system användas, exempelvis för lösning av tvister om rättigheter och skyldigheter som anges i direktiv 2007/64/EG.
- (17) Tillämpningen av principerna i denna rekommendation bör förstärkas genom det nationella tillsynsorganets granskning. Behöriga myndigheter bör ha befogenhet att fullgöra sina övervakningsskyldigheter effektivt.
- (18) Medlemsstaterna bör åtminstone ha tillförlitlig årsstatistik om hur många grundläggande betalkonton som har öppnats, om antalet avslag, om hur många avtal om öppnade grundläggande betalkonton som har hävts samt om avgifterna för sådana konton. I detta syfte anmodas medlemsstaterna att använda relevanta uppgiftskällor. De bör tillhandahålla kommissionen sådana uppgifter på årsbasis och för första gången senast den 1 juli 2012.

³ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

- (19) Medlemsstaterna anmodas vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att denna rekommendation tillämpas senast sex månader efter offentliggörandet. På grundval av medlemsstaternas rapportering kommer kommissionen att övervaka och bedöma de åtgärder som vidtagits senast den 1 juli 2012. Med denna övervakning som grund kommer kommissionen att föreslå nödvändiga insatser, inklusive nödvändiga lagstiftningsåtgärder, för att säkerställa att rekommendationens syften uppnås.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

AVDELNING I DEFINITIONER

1. I denna rekommendation gäller följande definitioner:
 - a) *konsument*: en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför hans eller hennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke.
 - b) *betaltjänstleverantör*: den betaltjänstleverantör enligt definitionen i artikel 4.9 i direktiv 2007/64/EG som tillhandahåller grundläggande betalkonton enligt punkt 3.
 - c) *betalkonto*: ett konto i en konsuments namn som används för att utföra betalningstransaktioner.
 - d) *betalningstransaktion*: en betalningstransaktion enligt definitionen i artikel 4.5 i direktiv 2007/64/EG.
 - e) *medel*: enligt definitionen i artikel 4.15 i direktiv 2007/64/EG.
 - f) *avtal*: ramavtal enligt definitionen i artikel 4.12 i direktiv 2007/64/EG.

AVDELNING II RÄTTEN TILL TILLGÅNG

2. Medlemsstaterna bör se till att alla konsumenter som är lagligen bosatta inom unionen har rätt att öppna och nyttja ett grundläggande betalkonto hos en betaltjänstleverantör som verkar på medlemsstatens territorium, på villkor att konsumenten inte redan har ett betalkonto med vilket denne i den medlemsstaten kan nyttja de betaltjänster som anges i punkt 6. En sådan rätt bör gälla oavsett konsumentens ekonomiska omständigheter.
3. Medlemsstaterna bör se till att det finns minst en betaltjänstleverantör som tillhandahåller grundläggande betalkonton inom deras jurisdiktion. För detta ändamål bör de ta hänsyn till betaltjänstleverantörernas geografiska lokalisering eller marknadsandelar inom sina jurisdiktioner. Medlemsstaterna bör se till att detta inte leder till snedvridning av konkurrensen mellan betaltjänstleverantörerna.
4. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att garantera att betaltjänstleverantörerna använder öppna, rättvisa och tillförlitliga system, när de kontrollerar om konsumenten redan har ett betalkonto.

5. Medlemsstaterna bör se till att betaltjänstleverantören, om en ansökan om ett grundläggande betalkonto avslås, skriftligen och utan kostnad omedelbart underrättar konsumenten om skälen och motiveringen till avslaget. Denna rätt till information kan inskränkas lagstiftningsvägen, om inskränkandet är en nödvändig och proportionerlig åtgärd för att skydda den nationella säkerheten eller allmänna ordningen.

AVDELNING III GRUNDLÄGGANDE BETALKONTONS EGENSKAPER

6. Till ett grundläggande betalkonto bör följande betaltjänster höra:
- a) Tjänster som möjliggör alla operationer som krävs för att öppna, nyttja och avsluta ett betalkonto.
 - b) Tjänster som möjliggör insättning av pengar på ett betalkonto.
 - c) Tjänster som möjliggör uttag av pengar från ett betalkonto.
 - d) Utförande av betalningstransaktioner, bland annat överföringar av medel till och från ett betalkonto hos konsumentens betaltjänstleverantör eller hos en annan leverantör genom att
 - i) autogirering utförs,
 - ii) betalningstransaktioner utförs via ett betalkort som inte medger övertrassering av betalkontot,
 - iii) girering utförs.
7. Tillgång till ett grundläggande betalkonto bör inte vara villkorat till köp av tilläggstjänster.
8. I samband med det grundläggande betalkontot bör konsumenten varken uttryckligen eller underförstått erbjudas möjligheter till övertrassering. En betalningsorder till konsumentens betaltjänstleverantör bör inte utföras, om den leder till ett negativt kontosaldo.

AVDELNING IV TILLHÖRANDE AVGIFTER

9. Medlemsstater bör se till att ett grundläggande betalkonto antingen tillhandahålls kostnadsfritt eller till rimlig kostnad.
10. Om en betaltjänstleverantör tar ut avgifter av konsumenten för att öppna, nyttja och avsluta ett grundläggande betalkonto eller för att nyttja en, vissa eller alla av de tjänster som anges i punkt 6, bör de totala avgifterna vara rimliga för konsumenten.

11. Alla extraavgifter bör vara rimliga som betaltjänstleverantören kan ta ut med hänvisning till avtalet om grundläggande betalkonto, bland annat för att konsumenten inte fullgjort sina åtaganden enligt avtalet.
12. Medlemsstaterna bör utifrån ett eller flera av följande kriterier fastställa vad som är en rimlig avgift:
 - a) Nationella inkomstnivåer.
 - b) Genomsnittliga avgifter som tas ut för betalkonton i den medlemsstaten.
 - c) Totala kostnader för att tillhandahålla det grundläggande betalkontot.
 - d) Nationella konsumentpriser.

AVDELNING V ALLMÄN INFORMATION

13. Medlemsstaterna bör genom kampanjer öka medvetenheten hos allmänheten om att det finns grundläggande betalkonton, om deras prisvillkor, om hur man får tillgång till grundläggande betalkonton och om vilka förfaranden för klagomål och prövning utanför domstol som man kan använda.
14. Medlemsstaterna bör se till att betaltjänstleverantörerna informerar konsumenterna om hur de grundläggande betalkonton de erbjuder fungerar och om tillhörande avgifter och nyttjandevillkor. Konsumenten bör också informeras om att det inte är obligatoriskt att köpa tilläggstjänster för att få tillgång till ett grundläggande betalkonto.

AVDELNING VI TILLSYN OCH MEKANISMER FÖR TVISTLÖSNING UTANFÖR DOMSTOL

15. Medlemsstaterna bör utse behöriga myndigheter för att se till och övervaka att principerna i denna rekommendation följs effektivt. Utsedda behöriga myndigheter bör vara oberoende av betaltjänstleverantörerna.
16. Medlemsstaterna bör se till att det inrättas lämpliga och effektiva förfaranden för klagomål och prövning utanför domstol för lösning av tvister som kan uppstå mellan betaltjänstleverantörer och konsumenter om rättigheter och skyldigheter enligt denna rekommendation, genom att använda befintliga organ där så är lämpligt. Medlemsstaterna bör även se till att alla betaltjänstleverantörer som ansvarar för att tillhandahålla grundläggande betalkonton är anknutna till ett eller flera av de organ som handlägger klagomåls- och prövningsförfaranden.
17. Medlemsstaterna bör se till att de organ som avses i punkt 16 aktivt samarbetar för att lösa gränsöverskridande tvister.

AVDELNING VII STATISTISK INFORMATION

18. Medlemsstaterna bör se till att betaltjänstleverantörer på årsbasis som minimum ger nationella myndigheter tillförlitliga uppgifter om hur många grundläggande betalkonton som har öppnats, om antalet avslag och motiven till dessa, hur många avtal om öppnade grundläggande betalkonton som har hävts samt tillhörande avgifter. Sådana uppgifter bör lämnas i aggregerad form.
19. På årsbasis och för första gången senast den 1 juli 2012 anmodas medlemsstaterna ge kommissionen uppgifter om hur många grundläggande betalkonton som har öppnats, antalet avslag och motiven till dessa, hur många avtal om öppnade grundläggande betalkonton som har hävts samt tillhörande avgifter

AVDELNING VIII SLUTBESTÄMMELSER

20. Medlemsstaterna anmodas att vidta nödvändiga åtgärder för att tillse att denna rekommendation tillämpas senast sex månader efter offentliggörandet och meddela kommissionen om alla åtgärder som vidtas i enlighet med denna.
21. Denna rekommendation riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdad i Bryssel den 13 juli 2011

På kommissionens vägnar

Ledamot av kommissionen